Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. WAHL
представено на 21 април 2016 година [1]

Дело C-221/15

Openbaar Ministerie
срещу
Etablissements Fr. Colruyt NV
(Преюдициално запитване, отправено от

Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел, Белгия)

„Директива 2011/64/ЕС — Акциз върху обработен тютюн — Цена на дребно на обработен тютюн — Данъчен бандерол — Минимални цени — Свободно движение на стоки — Количествени ограничения — Член 101 ДФЕС“

1. Донякъде е изненадващо, че четири десетилетия след приемането на първата директива относно хармонизирането на акцизите върху тютюневите изделия [2] разпоредбите, съдържащи се в последната директива в тази област [3], все още се нуждаят от тълкуване от Съда.

2. Видно от въпросите на запитващата юрисдикция обаче, съвместимостта на националните мерки за регулиране на цените на тютюневите изделия на местния пазар с правото на Европейския съюз продължава да представлява трудност и изисква изясняване. Проблемите са свързани не само с разпоредбите на посочената по-горе директива, но и с въпроса за прилагането на правилата на Европейския съюз относно свободното движение на стоки и свободната конкуренция по отношение на тези национални мерки.

3. В настоящото производство Съдът е помолен да изясни дали национална правна уредба като разглежданата в главното производство е съвместима с член 15, параграф 1 от Директива 2011/64, член 34 ДФЕС и член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС.

1 — Език на оригиналния текст: английски.

2 — А именно Директива 72/464/ЕИО на Съвета от 19 декември 1972 година относно данъците, различни от данъка върху оборота, които оказват влияние върху потреблението на тютюневи изделия (ОВ L 303, стр. 1).

3 — Директива 2011/64/ЕС на Съвета от 21 юни 2011 година относно структурата и ставките на акциза върху обработен тютюн (наричана по-нататък „Директива 2011/64“) (ОВ L 176, стр. 24).

I – **Правна уредба**

A– *Директива 2011/64*

4. Директива 2011/64 кодифицира три предходни директиви относно данъчното облагане на тютюневите изделия [4].

5. Съображения 3, 9 и 10 от Директива 2011/64 гласят:

„(3) Една от целите на Договора за Европейския съюз е запазване на икономически съюз, характеристиките на който съвпадат с тези на местния пазар, в рамките на който има здравословна конкуренция. Относно обработения тютюн постигането на тази цел предполага прилагането в държавите членки на данъци, които оказват влияние върху потреблението на продукти от този сектор, да не нарушава условията на конкуренция и да не възпрепятства свободното движение в рамките на Съюза.

[…]

(9) Относно акцизите хармонизирането на структурите трябва да има за резултат, по-специално, конкуренцията между различните категории обработен тютюн, принадлежащи към една и съща група, която да не се нарушава от облагането с данъка и впоследствие от отварянето на националните пазари на държавите членки.

(10) Наложителната нужда от конкуренция предполага система от свободно формирани цени за всички групи обработен тютюн“.

6. Съгласно член 1 от Директива 2011/64 същата установява основните принципи за хармонизацията на структурата и ставките на акциза, на които държавите членки подлагат обработения тютюн.

7. Член 15, параграф 1 от Директива 2011/64 предвижда:

„Производителите или ако е уместно, техните представители или упълномощени посредници в Съюза, и вносителите на тютюн от трети държави имат правото свободно да определят максималната цена на дребно за всеки техен продукт за всяка държава членка, в която въпросните продукти се освобождават за потребление.

Първа алинея обаче не може да затруднява прилагането в националните системи на законодателството относно контрола върху нивата на цените или [съблюдаването] на задължителните цени, при условие че те са съвместими със законодателството на Съюза“.

4 — Директива 92/79/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за сближаване на данъците върху цигарите (ОВ L 316, стр. 8; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 11, стр. 180); Директива 92/80/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за сближаване на данъците върху обработения тютюн, непредназначен за цигари (ОВ L 316, стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 11, стр. 182) и Директива 95/59/ЕО на Съвета от 27 ноември 1995 година относно данъците, различни от данъка върху оборота, които оказват влияние върху потреблението на тютюневи изделия (ОВ L 291, стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 5).

Б – *Белгийското право*

8. Член 7, параграф 2bis, точка 1 от Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten (Закона от 24 януари 1977 г. относно закрилата на здравето на потребителите, що се отнася до хранителните продукти и други стоки[5], наричан по-нататък „разглежданият закон“), гласи следното:

„Забранява се рекламирането на и спонсорирането чрез тютюн, на изделия на основата на тютюн и други подобни стоки, наричани по-нататък „тютюневи изделия“.

За рекламиране или спонсориране се смята всяко съобщение или действие, което пряко или непряко цели насърчаване на продажбите, независимо от мястото, начина на комуникация, както и използваните техники“.

II – **Факти, производство и преюдициални въпроси**

9. Etablissements Fr. Colruyt NV (наричано по-нататък „Colruyt“) стопанисва по занятие няколко супермаркета в Белгия.

10. Според запитващата юрисдикция Colruyt е продавало различни тютюневи изделия на по-ниска единична цена от посочената от производителя или вносителя на данъчния бандерол, като е прилагало както временна обща отстъпка, така и отстъпка за закупено количество за някои тютюневи изделия, а също така е предлагало обща отстъпка за членовете на юношески движения. Openbaar Ministerie (прокуратурата) счита, че по този начин Colruyt е нарушило разглеждания закон, тъй като по-специално продажбата на тютюневи изделия на по-ниска от посочената на бандерола цена съставлява действие, което пряко или непряко цели насърчаване на продажбата на съответните изделия.

11. След като Correctionele rechtbank te Brussel (Наказателен съд, Брюксел) установява, че е извършено нарушение, делото е обжалвано пред Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел).

12. Пред този съд Colruyt поддържа становището, че забраната за определяне на единична цена на дребно, която е по-ниска от посочената върху данъчния бандерол, е несъвместима с правото на Съюза, и по-конкретно с член 15, параграф 1 от Директива 2011/64, с член 34 ДФЕС и с член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС.

13. Тъй като има съмнения относно тълкуването на посочените разпоредби, запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Допуска ли член 15, параграф 1 от Директива 2011/64/ЕС, самостоятелно или във връзка с членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз от 7 декември 2000 г., национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска цена от посочената от производителя/вносителя на данъчния бандерол?

5 — Moniteur belge, 8 април 1977 г., стр. 4501.

2) Допуска ли член 34 ДФЕС национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска цена от посочената от производителя/вносителя на данъчния бандерол?

3) Допуска ли член 4, параграф 3 [ДЕС][6] във връзка с член 101 ДФЕС национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска цена от посочената от производителя/вносителя на данъчния бандерол?“.

14. Писмени становища са представили Colruyt, белгийското, френското и португалското правителство, а също и Комисията. В проведеното на 17 февруари 2016 г. съдебно заседание Colruyt, белгийското и френското правителство, както и Комисията са представили устни становища.

III – **Анализ**

A – *Допустимост*

15. Белгийското и френското правителство оспорват допустимостта на преюдициалното запитване на две основания: от една страна, въпросите се отнасяли до разпоредби от правото на ЕС, които били ирелевантни за спора в главното производство, и от друга страна, Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел) не предоставил достатъчно информация относно правната и фактическата обстановка на спора в главното производство.

16. Не намирам тези доводи за убедителни.

17. Първо, не считам, че посочените от Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел) разпоредби на Европейския съюз могат да се смятат за ирелевантни за спора в главното производство. Този съд цели да установи дали националната разпоредба, която се твърди, че Colruyt е нарушило, е в съответствие с правото на Съюза. Безспорно е, че ако разпоредбата е несъвместима с правото на Съюза, на Colruyt не може да се наложи наказание за нарушаването ѝ. В този контекст трябва да отбележа, че националните наказателноправни разпоредби, които установяват съответните наказания за разрешено или изисквано от нормите от правото на Съюза поведение или които лишават тези норми от тяхното полезно действие, са несъвместими с Договора[7] и следователно националният съд трябва да ги остави без приложение[8].

18. Второ, макар че преюдициалното запитване може да се определи като кратко, според мен представените данни са достатъчни, за да се отговори на поставените въпроси. Следователно запитването отговаря на изискванията на член 94 от Процедурния правилник на Съда.

19. От посоченото по-горе следва, че възражението за недопустимост е неоснователно.

6 — Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел) посочва член 4, параграф 3 ДФЕС, което приемам за обикновена печатна грешка, тъй като тази разпоредба не е релевантна за разглеждания въпрос.

7 — Вж. по-специално решения от 19 март 2002 г., Комисия/Италия (C-224/00, EU:C:2002:185) и от 6 март 2007 г., Placanica и др. (C-338/04, C-359/04 и C-360/04, EU:C:2007:133).

8 — Вж. решения от 28 април 2011 г., El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, т. 55) и от 29 февруари 1996 г., Skanavi и Chryssanthakopoulos (C-193/94, EU:C:1996:70, т. 17).

Б – *По първия преюдициален въпрос*

20. С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 15, параграф 1 от Директива 2011/64 допуска национална мярка, която забранява на търговците на дребно да продават тютюневи изделия на по-ниска от посочената от производителя или вносителя на данъчния бандерол цена.

21. В самото начало бих искал да припомня, че целта на Директива 2011/64, както и на предхождащите я директиви, е да гарантира функционирането на вътрешния пазар и да насърчи здравословната конкуренция посредством хармонизиране на установения от държавите членки правен режим на акцизите върху тютюневите изделия. В съображение 3 от Директива 2011/64 се посочва, че тези цели трябва да се постигнат, като се гарантира, че данъците, които оказват влияние върху потреблението на тютюневи изделия, не нарушават условията на конкуренция и не възпрепятстват свободното движение на тези изделия в рамките на Съюза.

22. С оглед на това ще премина към анализ на въпроса за съвместимостта на разглеждания закон с разпоредбите на член 15, параграф 1 от Директива 2011/64.

1. Член 15, параграф 1, първа алинея от Директива 2011/64

23. Член 15, параграф 1, първа алинея от Директива 2011/64 изисква от държавите членки да разрешат на производителите или вносителите да определят максималната цена на дребно на тютюневите изделия. По този начин той осигурява възможността на производителите и вносителите да се конкурират чрез цената, като същевременно гарантира, че определянето на данъчната основа на пропорционалния акциз се подчинява на едни и същи правила във всички държави членки [9].

24. Струва ми се, че разглежданият закон не създава затруднения във връзка с тази разпоредба. Тя просто не позволява на търговците на дребно да продават тютюневите изделия на по-ниска от посочената на данъчния бандерол цена. Важното е, че посочената на данъчния бандерол цена продължава да се определя свободно от производителите или вносителите, които остават свободни да използват всяко евентуално предимство пред конкурентите си. Ето защо разглежданият закон не възпрепятства правото на производителите или вносителите свободно да определят максималната цена на дребно за своите продукти.

25. Що се отнася до търговците на дребно, Директива 2011/64 изобщо не ги споменава, да не говорим за това да им предоставя еквивалентно право свободно да определят цените. Бих добавил, че този пропуск се обяснява с целта на Директивата, която, както бе изяснено, е да хармонизира акцизите, и следователно е насочена към гарантирането на равни условия на достъп до пазара на вносителите и производителите на тютюневи изделия.

26. Този извод изглежда се потвърждава от решение GB-INNO-BM. Националната мярка, която се разглежда в това дело, на практика е почти идентична с разглежданата в настоящия случай и се изследва с оглед на член 5, параграф 1 от Директива 72/464 — разпоредбата, която предшества член 15, параграф 1 от Директива 2011/64. В посоченото решение Съдът приема, че национална разпоредба, която определя задължителна продажна цена, а именно посочената върху данъчния бандерол, при продажбата на вносни или местни тютюневи изделия на потребителите, не е забранена, при условие че тази цена (т.е. посочената върху данъчния бандерол) се определя свободно от производителя или вносителя [10].

9 — Вж. решения от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 36) и от 19 октомври 2000 г., Комисия/Гърция (C-216/98, EU:C:2000:571, т. 20).

10 — Вж. решение от 16 ноември 1977 г., GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185, т. 64).

27. След решение GB-INNO-BM обаче Директивата относно акцизите върху тютюневите изделия е преработена и кодифицирана, а нейното тълкуване е изяснено от богата съдебна практика. Тази съдебна практика разглежда в частност въпроса за националните мерки, с които се налагат минимални цени, ограничаващи от своя страна възможността на производителите или вносителите свободно да определят максимални цени. Тъй като с разглеждания закон фактически се постига уеднаквяване на максималната и на минималната цена на дребно, считам, че е полезно и необходимо този закон да се разгледа в светлината на по-скорошните решения относно минималните цени.

28. В решение Комисия/Гърция е постановено, че мярка, при която с министерски указ се определя минималната цена на дребно на тютюневи изделия, нарушава член 9 от Директива 95/59 (друга разпоредба, предшестваща член 15, параграф 1 от Директива 2011/64). Съдът отбелязва, че определянето на минимална цена с министерски указ неминуемо ограничава свободата на производителите или вносителите да определят цените си, тъй като не им е позволено да определят максимална цена на дребно, по-ниска от задължителната минимална цена [11].

29. Впоследствие в решение Комисия/Франция се приема, че мярка, с която се забранява минималната цена на дребно на тютюневите изделия да бъде по-ниска от 95 % от средната цена на тютюневите изделия на пазара, също противоречи на член 9 от Директива 95/59, тъй като води до премахване на ценовата конкуренция между производителите и вносителите [12].

30. И в двата случая националните мерки имат за последица ограничаването на свободата на производителите и вносителите да определят цените си в нормални условия на конкуренция. Наистина минимална цена, определена или едностранно от национални органи, или въз основа на средната цена, неминуемо възпрепятства производителите свободно да определят своята максимална цена на дребно: максималната цена при никакви обстоятелства не може да бъде по-ниска от задължителната минимална цена.

31. Въз основа на горепосочената съдебна практика стигам до извода, че мерките за определяне на минимални цени са забранени само в случай че засягат свободата на производителите или вносителите да определят максимални цени, като по този начин премахват всяко евентуално предимство на производителите или вносителите пред техните конкуренти.

32. Разглежданият закон запазва свободата на производителите и вносителите да определят своята максимална цена на дребно и не засяга възможността им да се конкурират чрез цените. Поради тези причини стигам до заключението, че член 15, параграф 1, първа алинея от Директива 2011/64 допуска мярка като разглежданата в настоящия случай, с която на търговец на дребно се забранява да продава тютюневи изделия на цена, по-ниска от посочената от производителите или вносителите на данъчния бандерол.

2. Член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64

33. Независимо от този извод следва да се отбележи обстоятелството, че съгласно член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64 установеният в първата алинея принцип не може да е пречка за прилагането „в националните системи на законодателството относно контрола върху нивата на цените или [съблюдаването] на задължителните цени, при условие че те са съвместими със законодателството на Съюза“.

11 — Вж. решение от 19 октомври 2000 г., Комисия/Гърция (C-216/98, EU:C:2000:571, т. 21).

12 — Вж. решение от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 41).

34. Както става ясно от текста на тази разпоредба, втората алинея от нея представлява изключение от правилото, съдържащо се в първата алинея. По същество съгласно втората алинея държавите членки имат право при определени условия да въвеждат или да прилагат определени национални мерки, които могат да повлияят на възможността на производителите и вносителите свободно да определят максималните цени на тютюневите изделия.

35. Тъй като бе направен изводът, че разглежданият закон не е несъвместима с член 15, параграф 1, първа алинея от Директива 2011/64, по принцип не е необходимо този закон да се анализира с оглед на втората алинея от посочената разпоредба. Причината е очевидна: щом като разглежданият закон не нарушава принципа, установен в първата алинея, няма смисъл да се определя дали е приложимо изключението от този принцип.

36. Все пак предвид обстоятелството, че страните обсъждат този въпрос изчерпателно, само за пълнота на изложението ще поясня защо считам, че разглежданият закон попада извън обхвата на член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64.

37. Тази разпоредба се отнася до две категории национални мерки: относно контрола върху нивата на цените и относно съблюдаването на задължителните цени.

38. По отношение на първата категория съгласно постоянната съдебна практика изразът „контрол върху нивата на цените“ се отнася *само* до разпоредби от националното законодателство с общ характер, предназначени да задържат покачването на цените [13]. Този израз обхваща главно общи мерки, предназначени да ограничат инфлацията на цените [14].

39. Що се отнася до втората категория (съблюдаване на задължителните цени), Съдът изглежда я тълкува много ограничително. В решение GB-INNO-BM Съдът е приел, че въпросната разпоредба позволява на държавите членки да определят продажна цена само при условие че *тази цена е определена свободно от производителя или от вносителя* [15].

40. Впоследствие в решение Комисия/Франция е повдигнат въпросът дали национална мярка, която определя минимална цена на дребно на тютюневите изделия, съответстваща на 95 % от средната цена на продуктите на пазара, може да се разглежда като „мярка за съблюдаване на задължителните цени“ по смисъла на разпоредбата, която е понастоящем член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64. Съдът недвусмислено отхвърля тази възможност, защото френският режим не гарантира, че задължителната минимална цена не накърнява потенциалното конкурентно предимство на производителите или вносителите. Тъй като режимът на задължителни минимални цени засяга гарантираната от член 15, параграф 1, първа алинея свобода на производителите и вносителите да определят своята максимална цена за продажба на дребно, той не може да се възползва от изключението, предвидено във втората алинея на тази разпоредба [16]. В други решения Съдът по същество следва същия подход, изключвайки възможността разпоредбите на държавите членки относно цените на тютюневите изделия да могат да се тълкуват като мерки за съблюдаване на задължителните цени по смисъла на член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64 [17].

13 — Вж. решения от 21 юни 1983 г., Комисия/Франция (90/82, EU:C:1983:169, т. 22) и от 19 октомври 2000 г., Комисия/Гърция (C-216/98, EU:C:2000:571, т. 25).

14 — Вж. решение от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 43 и цитираната съдебна практика).

15 — Вж. решение от 16 ноември 1977 г., GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185, т. 64).

16 — Решение от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 41—44).

17 — Вж. решения от 4 март 2010 г., Комисия/Австрия (C-198/08, EU:C:2010:112 т. 30) и от 4 март 2010 г., Комисия/Ирландия (C-221/08, EU:C:2010:113, т. 41).

41. Всъщност в практиката си Съдът е приел, че понятието „съблюдаване на задължителните цени“ трябва да се тълкува в смисъл, че „се отнася до цената, която, след като е определена от производителя или вносителя и [е] одобрена от публичен орган, е станала задължителна като максимална цена и трябва да бъде съблюдавана на всички равнища от дистрибуторската верига до продажбата на потребителя“ [18].

42. Въз основа на тази съдебна практика стигам до извода, че що се отнася до мерките за съблюдаване на задължителните цени, член 15, параграф 1, втора алинея вече не съдържа, ако изобщо някога е съдържал, изключение от правото на производителите или вносителите свободно да определят цените. Във всеки случай той е само напомняне за това, което поначало следва от самата директива, а именно че държавите членки имат право да въвеждат мерки, за да гарантират съблюдаването на определената от производителя или вносителя максимална цена на дребно до, но и включително, крайната продажба на потребителя [19]. Тази възможност гарантира, че целостта на режима на акцизите не се засяга чрез превишаване на задължителната цена [20].

43. В този контекст забелязвам, че разглежданият закон не е мярка нито за ограничаване на покачването на цените, нито за гарантиране на целостта на режима на акцизите. Ето защо считам, че при никакви положения той не попада в обхвата на член 15, параграф 1, втора алинея от Директива 2011/64.

3. Членове 20 и 21 от Хартата на основните права

44. Накрая, запитващата юрисдикция иска от Съда и да тълкува член 15, параграф 1 от Директива 2011/64 в контекста на член 20 („Равенство пред закона“) и член 21 („Недискриминация“) от Хартата на основните права.

45. Запитващата юрисдикция обаче не пояснява защо счита, че тези разпоредби могат да бъдат релевантни за настоящото производство. Освен това не виждам по какъв начин разглежданият закон може да се тълкува в смисъл, че третира сходни положения по различен начин или че допуска дискриминация, основана по-специално на пол, раса, религия и политически убеждения.

46. Поради тази причина преценката ми не се променя в резултат на съобразяването на членове 20 и 21 от Хартата.

47. В заключение член 15, параграф 1 от Директива 2011/64 допуска национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на цена, по-ниска от посочената на данъчния бандерол, тъй като дава възможност посочената върху данъчния бандерол цена да се определя свободно от производителя или вносителя.

18 — Вж. решение от 7 май 1991 г., Комисия/Белгия (C-287/89, EU:C:1991:188 т. 13 и цитираната съдебна практика).

19 — Вж. решение от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 43 и цитираната съдебна практика).

20 — Вж. решения от 4 март 2010 г., Комисия/Франция (C-197/08, EU:C:2010:111, т. 43) и от 19 октомври 2000 г., Комисия/Гърция (C-216/98, EU:C:2000:571, т. 26).

B – *По втория преюдициален въпрос*

48. С втория въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 34 ДФЕС допуска национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска от посочената от производителя или вносителя на данъчния бандерол цена.

49. В началото бих обърнал внимание на обстоятелството, че запитващата юрисдикция ограничава въпроса си до забраната за ценовите промоции на тютюневи изделия. Доколкото същото национално законодателство изглежда забранява и рекламирането и други форми на насърчаване, тези елементи на правната уредба не са предмет на въпроса на запитващата юрисдикция и следователно няма да ги разглеждам [21].

50. Член 34 ДФЕС забранява количествените ограничения по отношение на вноса или мерките, имащи равностоен ефект. Съгласно постоянната съдебна практика всяка търговскоправна уредба на държавите членки, която може пряко или непряко, действително или потенциално да възпрепятства търговията в рамките на Съюза, следва да се счита за мярка с равностоен на количествени ограничения ефект за целите на тази разпоредба от Договора [22].

51. В поредица от съдебни решения, водеща началото си от решение Keck и Mithouard, Съдът обаче приема, че прилагането по отношение на стоки с произход от други държави членки на национални разпоредби, които ограничават или забраняват някои условия за продажба, не представлява такава пречка, доколкото те се прилагат към всички заинтересовани оператори, които упражняват своята дейност на територията на страната, и доколкото засягат по един и същ начин от правна и фактическа гледна точка търговията с националните продукти и с продуктите от други държави членки. Щом тези условия са изпълнени, прилагането на такава правна уредба по отношение на продажбата на продукти с произход от друга държава членка и отговарящи на установените от тази държава правила не е от естество да възпрепятства техния достъп до пазара или да затрудни този достъп в по-голяма степен, отколкото затруднява достъпа на националните продукти [23].

52. В този контекст считам, че елементът от разглеждания закон, който по същество забранява продажбата на тютюневи изделия на по-ниска от свободно определената от производителя или вносителя цена, следва да се разглежда като „условие за продажба“ по смисъла на практиката, установена с решение Keck и Mithouard.

53. В действителност предвидените в тази правна уредба правила не се отнасят до характеристиките, които тютюневите изделия трябва да имат, за да се продават в Белгия, а единствено до условията, при които те могат да бъдат продавани [24].

54. Поради това трябва да се изследва въпросът дали разглежданият закон се прилага към всички заинтересовани оператори, които упражняват своята дейност на територията на страната, и дали той засяга по един и същ начин от правна и фактическа гледна точка търговията с местните продукти и с продуктите от други държави членки.

21 — Ще отбележа само, че рекламирането на тютюневи изделия е било предмет на правна уредба в законодателството на Съюза, и по-специално в Директива 2003/33/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно рекламирането и спонсорството на тютюневи изделия (ОВ L 152, стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 10, стр. 4), забраняваща рекламата на тютюневи изделия с трансгранично въздействие.

22 — Вж. решение от 11 юли 1974 г., Dassonville (8/74, EU:C:1974:82, т. 5).

23 — Вж. решение от 24 ноември 1993 г., Keck и Mithouard (C-267/91 и C-268/91, EU:C:1993:905, т. 16 и 17). Вж. също решение от 10 февруари, 2009 г., Комисия/Италия (C-110/05, EU:C:2009:66, т. 36).

24 — Вж. в този смисъл решение от 30 април 2009 г., Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft (C-531/07, EU:C:2009:276, т. 20).

55. Първо, безспорно е, че разглежданият закон се прилага без разлика за всички тютюневи изделия, произведени или внесени в Белгия. Тъй като производителите или вносителите от други държави членки (както и от трети страни) изцяло запазват свободата си да определят цената на продуктите си по своя преценка и по този начин могат да се конкурират с местните производители при равни условия, тази правна уредба изглежда не поставя каквато и да било допълнителна тежест върху вносните продукти, нито пък прави по-труден достъпа им до белгийския пазар.

56. Второ, въпреки че е силно ограничена възможността на търговците на дребно да определят цените на тютюневите изделия, тя не е напълно премахната. Наистина, поне на теория, няма никаква пречка с оглед на определянето на цените на изделията търговците на дребно (особено големите) да договарят с производителите или вносителите (включително с паралелните вносители) по-ниска от обичайната цена [25]. При условие че производителят или вносителят се съгласи да постави данъчен бандерол с по-ниска цена, продажбата на тютюневите изделия на тази по-ниска цена е — и трябва да бъде — позволена.

57. В светлината на посочените съображения разглежданият закон попада в обхвата на определеното в решение Keck и Mithouard понятие „условие за продажба“ и като третира местните и вносните тютюневи изделия еднакво от правна и от фактическа гледна точка, остава извън приложното поле на забраната по член 34 ДФЕС.

58. Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че член 34 ДФЕС допуска национална мярка, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска от посочената от производителя или вносителя на данъчния бандерол цена.

Г – *По третия преюдициален въпрос*

59. С третия си и последен въпрос националният съд иска да се установи дали член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС допуска национална правна уредба като разглежданата.

60. Трябва да отбележа, че съгласно постоянната съдебна практика, макар членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС да засягат единствено поведението на предприятията и да не се отнасят до законови или подзаконови мерки на държавите членки, това не променя факта, че тези разпоредби, разглеждани във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС, задължават държавите членки да не приемат или запазват в сила мерки, дори от законов или подзаконов характер, които могат да премахнат полезното действие на правилата на конкуренцията, приложими за предприятията [26].

61. Съдът е приел по-специално, че е налице нарушение на член 4, параграф 3 ДЕС и на член 101 ДФЕС, когато държава членка налага или благоприятства сключването на споразумения, противоречащи на член 101 ДФЕС, или подпомага действието на такива споразумения или лишава собствената си правна уредба от характера ѝ на държавни мерки, като предоставя на частни оператори отговорността по вземане на решения за намеса от икономически интерес [27].

25 — Вж. в този смисъл решения от 7 май 1991 г., Комисия/Белгия (C-287/89, EU:C:1991:188) и от 14 юли 1988 г., Комисия/Белгия (298/86, EU:C:1988:404).

26 — Вж., наред с много други, решения от 16 ноември 1977 г., GB-Inno-BM (13/77, EU:C:1977:185 т. 31), от 5 декември 2006 г., Cipolla и др. (C-94/04 и C-202/04, EU:C:2006:758, т. 46) и от 4 септември 2014 г., API и др. (C-184/13—C-187/13, C-194/13, C-195/13 и C-208/13, EU:C:2014:2147, т. 28).

27 — Вж. по-специално решения от 5 октомври 1995 г., Centro Servizi Spediporto (C-96/94, EU:C:1995:308, т. 21), от 19 февруари 2002 г., Arduino (C-35/99, EU:C:2002:97 т. 35), от 5 декември 2006 г., Cipolla и др. (C-94/04 и C-202/04, EU:C:2006:758, т. 47) и от 4 септември 2014 г., API и др. (C-184/13—C-187/13, C-194/13, C-195/13 и C-208/13, EU:C:2014:2147, т. 29).

62. В настоящия случай няма индикация, че положението в главното производство може да попадне в една от тези три групи обстоятелства.

63. Първо, разглежданият закон не налага и не благоприятства сключването на споразумения, противоречащи на член 101 ДФЕС. В действителност, когато минимална цена се налага едностранно от публични органи или посредством автоматичното прилагане на законодателна разпоредба, няма основание да се стигне до извода, че закон като разглеждания задължава вносителите, производителите или търговците на дребно да сключват антиконкурентни споразумения [28]. Това е така по-специално в случаите, в които национална разпоредба е достатъчна сама по себе си и не е необходимо да се сключват споразумения за прилагането ѝ [29].

64. Второ, запитващата юрисдикция не представя данни за споразумения, противоречащи на член 101 ДФЕС, които да са съществували към момента на приемането на разглеждания закон или да са започнали да действат след влизането му в сила.

65. Накрая, запитващата юрисдикция не представя никакви данни, които да сочат, че белгийските органи са делегирали правомощия на частни икономически оператори.

66. От изложените съображения следва, че член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС допуска национален закон като разглеждания в настоящия случай.

IV – **Заключение**

67. С оглед на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд, Брюксел) преюдициални въпроси по следния начин:

„Член 15, параграф 1 от Директива 2011/64/ЕС от 21 юни 2011 година относно структурата и ставките на акциза върху обработен тютюн, член 34 ДФЕС и член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС допускат национална правна уредба, предвиждаща забрана на ценовите промоции на тютюневи изделия, в съответствие с която търговците на дребно се задължават да се съобразяват с установените минимални цени на тютюневите изделия, като се забранява тяхната продажба на по-ниска от посочената от производителя или вносителя на данъчния бандерол цена“.

28 — Вж. решение от 29 януари 1985 г., Cullet и Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers (231/83, EU:C:1985:29, т. 17).

29 — Вж. решения от 17 ноември 1993 г., Meng (C-2/91, EU:C:1993:885, т. 15) и от 17 ноември 1993 г., Ohra Schadeverzekeringen (C-245/91, EU:C:1993:887, т. 11).